

Habetur e. per singulas; 16. q. 3. Vide superius huius Synodi can. 9. una cum scholiis nostris. Circa praescriptionem Ecclesiasticam annorum triginta, canone isto assertam, observata huiusmodi Concilii tempore maxime viguisse recentem adhuc Theodosii junioris constitutionem, quae summam & longissimam praescriptionem annorum triginta possessione minime interrupta desinebat, l. 1. Cod. Theod. de action. certo temp. fin. & l. 4. eod. Cod. finium regund. Post haec Justinianus in gratiam Ecclesiarum loco tricennalis Theodosianae praescriptionis centenariam induxit; quam ille idem postea iudicans enormem & inextricabilem, & privatorum juri, & possessioni perniciosam, suis novellis constitutionibus sustulit, excepta sola Romana Ecclesia, cui centenariam firmavit: reliquis vero Ecclesiis indulgit annorum quadraginta praescriptionem. Iam agnoscent & singulis Ecclesiis asserunt c. 1. 2. & 3. causae 16. q. 4. tricennalem vero alruunt canones tres praecedentis quaestiois. At Gratianus hocce, invicem adversantes canones conciliare nititur, inscite comminiscendo tricennalem vigere praescriptionem inter invicem litigantes Ecclesias. Sed si Ecclesia quapiam Monasterio litem intentet, non posse minorem praescriptionem repellere quam annorum quadraginta: cum tamen neque leges illae, neque canones quidquam discriminis inter Ecclesias & Monasteria constituant. Ceterum vera desumenda est differentia a temporum & locorum diversitate. Enim vero a Theodosio ad Justinianum usque, praescriptio annorum triginta in Ecclesiis obtinuit. Exinde sub Justiniano centenaria paulisper recepta, mox in quadragenariam mutata fuit, abolitaque centenaria, sic prevaluit quadragenaria, ut nec ipse Pontifex Gregorius Magnus ipsam Romanam excipere voluerit Ecclesiam, d. cap. 2. causae 16. q. 4. Qui vero canones quos complectitur quaest. 3. posteriores quidem sunt Justiniani aetate; sed tamen editi ab Hispaniarum Conciliis, in quibus non Justiniani, sed Theodosii Codicem ex Alarici Visigothorum Regis jussu ab Aniano collectum, & expositionibus ejusdem illustratum, ejusdem Alarici constitutione vim & auctoritatem per Hispaniam, quibus Alaricus dominabatur, obtinuisse constat. In decretalibus autem sola centum annorum praescriptio admittitur in gratiam Romanae Ecclesiae, cap. ad audientiam, & c. cum vobis, de praescriptione. In cunctis vero ceteris Ecclesiis quadragenaria vim habet, c. illud autem, & c. quia indicante; etiam inter duas litigantes Ecclesias, c. ad aures, eod. tit. Vide Justiniani Novellam 131. Ecclesiasticam etiam praescriptionem anni 40. definit Carolus Magnus libr. 5. cap. 389.

22. Can. XVIII. *Conjuratio vel sodalitates crimen ab externis etiam legibus est omnino prohibendum, multo magis hoc autem in DEI Ecclesia fieri prohibere oportet. Si qui ergo clerici vel monachi inventi fuerint vel se jactantes, vel sodalitates comparantes, vel aliquid struentes ac molientes adversus Episcopos, ac Clericos, proprio gradu omnino excident.*

Allegatur e. conjurationum, 11. q. 1. & c. si qui clerici, ibid. Eundem renovat canonem Synodus in Trullo can. 34. Hoc idem sancit Apostolorum can. 30. Praetereaque l. sub pretextu ff. de extraord. criminibus. *Sub pretextu religionis vel solvendi voti census illicitos nec a veteranis tentari oportet.* Ibi quoque Accursius verb. *illicitos*, ait, *Quales omnes sunt, nisi specialiter contra probetur, ut infra de colleg. illicit. l. 1. §. in summa.* In summa autem nisi ex Senatusconsulti auctoritate, vel Caesaris, collegium vel qualecunque tale corpus coierit, contra Senatusconsultum & mandata, & constitutiones collegium celebrant. Idemque lege civili prohibetur clericis, l. conventicula illicita, C. de Episcopis & clericis, l. 1. ff. de colleg. illicitis.

Can. XIX. *Pervenit ad aures nostras, quod provinciis statuta Episcoporum Concilia minime celebrentur, & ex hoc plurima negligentur Ecclesiasticarum causarum, quoque correctionibus indigeant. Decrevit itaque Sacra Synodus, secundum sanctos Canones Patrum bis in anno Episcopos per unamquamque provinciam convenire, quo Metropolitanus Episcopus probaverit, & corrigere singula, si qua fortassis emerint; Quicumque vero non advenierint Episcopi, resident autem in suis civitatibus, & hoc si in sua incoluntate consistunt, omnique inexcusabili & necessaria occasione prohibentur liberi, fraterne corripiantur affectu.*

Cap. Pervenit ad nostras, dist. 18. Vide hanc in rem Synodum Nicenam can. 5. eaque ibidem a nobis congesta canonum decreta. Pars illa Canonis ultima, qua statuitur, Episcopum ad Synodum vocatum venire detrectantem esse corripendum, nisi iusta sit absentiae ex-

cusatio, conformis est Laodiceanae Synodi canonis 40. & Carthagenensis IV. canonis 21. & Agathensis can. 35. quibus Episcopi citra iustam causam venire recusantes plecentur etiam excommunicatione. Quam eandem poenam Concilium Arelatense secundum, anni 452. can. 19. sanxerat adversus Episcopum tum venire negligentem, tum ante Concilii dissolutionem sine causa inde recedentem. Et habetur in Decreto dist. 18. c. si quis autem. Videndi quoque haec de re sunt Conciliorum Epauensis, necnon Arelatenensis secundi, atque Turonensis anni 570. canones primi.

Can. XX. *Clericos in Ecclesiis ministerio fungentes quemadmodum iam statimus non licere in aliis civitatibus Ecclesiam ordinare, sed illa esse contentos, in qua ab initio ut ministrarent, digni habitii sunt, praeter illos qui amissa sua patria in aliam Ecclesiam necessario transierunt. Si qui autem Episcopi, post hoc decretum, clericum, qui ad aliam Episcopum pertinet, susceperint, placuit esse excommunicatos; eumque qui susceptus est, & eum qui suscepit, donec clericus, qui migravit, in suam Ecclesiam redeat.*

Cap. Clericos in singulis, dist. 71. Consule superius Nicenam can. 15. quem instaurat praesens canon, quaeque ibi observavi.

Can. XXI. *Clericos aut laicos, qui accusant Episcopos aut clericos passim & sine probatione, ad accusandum recipi non debere, nisi prius discutiatur eorum existimatio opinio.*

Cap. Clericos, 11. q. 7. Concilium quoque Carthagenense quartum can. 96. sic decernit: *Quarendum in iudicio, cujus sit conversationis & fidei is qui accusat, & is qui accusatur.*

23. Can. XXV. *Quoniam nonnulli Metropolitanis, ut saepe a nobis auditum est, & greges sibi commissos negligunt, & Episcoporum ordinationes differunt, sancta Synodo placuit, ut intra tres menses Episcoporum ordinationes fiant, nisi inexorabilis necessitas utique effererit, ut ordinis tempus provegerit. Si autem hoc non fecerint, Ecclesiastica poena illos subijci. Vidua vero Ecclesiae redditum apud Ecclesiam aeternam saluum custodiri.*

Isti canonis adscriptur Concilium Tridentinum, sess. 33. de reform. cap. 2. Ut consecratio Episcopalis intra tres menses suscipiatur etiam a Clericis Cardinalibus. Ultra quod tempus si distulerint, ad fructuum praerogativarum restitutionem teneantur. Et si intra totidem alios menses id neglexerint, Ecclesiis ipso jure sint privati.

Secunda huiusmodi canonis pars, ut vidua Ecclesiae redditus apud Ecclesiam aeternam saluum custodiantur: plerisque aliis canonibus roboratur. Istud enim ipsum Chalcedonense Concilium act. 3. postquam impium Dioscorum dignitate movit, curam scribendi suscepit ad Alexandrinam Ecclesiam Presbyterum aeternum, alioquin Clericos, ut invigilarent conversationi opum & reddituum vacantis Ecclesiae, quorum rationem apud successurum Episcopum erant reddituri. Ephesina pariter Synodus haud multo ante, detruso ex Constantinopolitana sede Nestorio, parem mandaverat sollicitudinem Presbyteris, aeternis & Clero illius vacantis Ecclesiae circa temporales illius proventus, Conc. Ephes. act. 1. Ceterum ne solius aeterni incuria vel auctoritatis, defectu Ecclesiae viduatae fructus deperirent, Concilium Rejense curam istam ad viciniorum Episcopum extendit. Cujus canone ita cavetur: *Ut de cetero observaretur, ne quis ad eam Ecclesiam, qua Episcopum perdidisset, nisi vicinus Episcopus exequiarum tempore accederet, qui Visitatoris vice statim Ecclesiam ipsius curam districtissime gereret, ne quid ante ordinationem discordantium in vicinibus clericorum subversioni liceret. Itaque cum tale aliquid accidit, vicinis vicinarum Ecclesiarum recensio, inspectio, descriptioque mandatur.* Hunc ipsum Regiensis canonem allegat, servarique jubet Valentinum in Hispania Concilium anni 524. c. 2. Quos vero Regiensis canon vocat vacantis Ecclesiae Visitatores, Augustinus epist. 163. & lib. de unico Baptismo cap. 16. tum Interventores, tum Intercessores, tum Visitatores dicit. Et in breviculo collationis Carthagenensis passim etiam vocat tum visitatores, tum intercessores, tum interventores. Concilium praeterea Arelatenense secundum anni 533. regnante Childeberto, can. 16. similiter decernit: *Ut Episcopus qui ad sepeliendum Episcopum venerit, evocatis Presbyteris in unum, domum Ecclesiae adeat, descriptamque idoneis personis custodiendam sub integra diligentia derelinquat: ut res Ecclesiae illorum improbitate non pereant.* Neque omittendum, Concilii Parisiensis V. anni 615. regnante Clotario, can. 7. sic decerni:

Concilium oecumenicum Chalcedonense, &c.

cerni: *Ut defuncto Episcopo, non per praefectum, neque per iudicem, nec per qualemcumque personam, res Ecclesiae, vel Episcopi propria a nullo penitus contingantur: sed ab Archiepiscopo, vel Clero in omnibus defendantur, & defendentur. Quod si quis immemor huius definitionis temere aliquid exinde auferre praesumpserit, aut ausu temerario in res ipsas ingressus fuerit, & de dominatione ipsius Ecclesiae abstulerit, ut necator pauperum communione privetur.*

Can. XXIV. *Quoniam in nonnullis Ecclesiis, ut saepe a nobis auditum est, Episcopi absque aeternum tractant res Ecclesiasticas, placuit omnem Ecclesiam Episcopum habentem, ex proprio Clero aeternum habere: ut nec sine rebus Ecclesiae sit administratio, nec ideo res ejus dissipentur, & probrum ac dedecus sacerdotio immutur: Si autem hoc non fecerit, Divinis etiam canonibus subijci.*

Cap. Quia in quibusdam, dist. 89. Ecclesia pariter aeternum jubet praecedens canon 25. vacante sede redditum omnem ac proventum recipere salvumque custodire.

Can. XXVII. *Eos qui nomine conjugii mulieres rapiunt, vel opem ferunt ac consentiunt iis, qui rapiunt, statuit Synodus, si sint quidem Clerici, proprio gradu excidere; si laici, anathematizari, c. eos qui rapiunt, 36. qu. 2. His adijunge providum Concilii Tridentini decretum sess. 24. de reform. matrim. cap. 6. *Decernit Sancta Synodus inter raptorem & raptam, quamdiu ipsa in raptoris potestate manserit, nullum posse consistere matrimonium. Quod si rapta a raptore separata & in loco tuto & libero constituta illum in virum habere consenserit, eam raptor uxorem habeat; & nihilominus raptor ipse, ac omnes illi consilium, auxilium & favorem praebentes sine ipso jure excommunicati, ac perpetuo infames, omniumque dignitatum incapaces; & si clerici sint, de proprio gradu excidant. Teneatur praeterea raptor mulierem raptam, si eam duxerit, si non duxerit, decenter arbitrio iudicis dotare.**

24. Dirempto Concilio, & absentibus Romani Episcopi Legatis, tres Anatolii Constantinopolitani Antifitis fraude, nonnullorumque Orientalium occulta conspiratione adjuncti sunt canones, a Leone Papa postmodum reprobati. Quorum primo statuebatur, Ecclesiam Constantinopolitanam eo quod Imperio & Senatu quem dmodum Romana civitas decoraretur, pari cum Romana Ecclesia privilegio & dignitate praesulere debere, ideoque provincias Ponticam & Asianam & Thraciam ad ejus Diocesim pertinere oportere, atque Constantinopolis Episcopo subijci, earumque Metropolitanos ab Episcopo Constantinopolitano esse deinceps ordinandos. Secundus canon est de Episcopis dignitate motis, ut si iusta fuerit causa, Sacerdotii quoque gradu, quo indigni sunt, excidant: si vero iusta causa non fuerit, ut utrumque gradum retineant & Episcopatus & Sacerdotii. Tertius ac postremus indulget Episcopis Aegypti, ut suas ad epistolam Leonis Pontificis & ad Synodi praesentis decreta possint differre subscriptiones, donec soli Alexandrinae per Dioscori abdicationem vacanti novus fuerit provisus Episcopus: praestita tamen vel cautione, vel saltem iurejurando, de his omnibus una cum novo, qui fuerit promotus, Episcopo, absque mora subscripturos.

25. Graecorum factione qui ad primum Concilium Constantinopolitanum convenerant, cui nullus interfuit Apostolicus Legatus, qui decretis ambiosis intercedere possit, dignitas Constantinopolis Episcopi, cui secundum a Romana sede gradus contra Nicenam Synodum decretum attribuitur, eo usque sublimitatis provecta est, ut omnem propemodum Patriarchalium sedium dignitatem exhauserit: non enim tantummodo huic posthabita sunt Alexandrini & Antiocheni Patriarcharum sedes, ut eis Constantinopolitanus praesert, verum etiam ut in eos ipsos eorumque suffraganeos Episcopos & quoscunque clericos Alexandrino & Antiocheno, aliisque Exarchis subditos, suam propagaret jurisdictionem; etiam citra omnem appellationem, adeo ut etiam inconsultis ceteris Patriarchis, subditorum illius clericorum causas, quasi jure praeventiois, omisitque ac neglectis intermedium tribunalibus, ad se suamque cognitionem accerteret. Illam vero immensam potestatem ab exilibus initiis etiam (olim quippe Constantinopolitana Ecclesia, non nisi comprovincialis & suffraganea sub Heracleni Metropoli extiterat) Romani Pontifices nunquam approbarant, sed ne irrito conatu in oppositum niterentur, utcumque toleraverant studio pacis & Ecclesiasticae tranquillitatis servanda causa.

26. Nectarius Constantinopolitano primo Concilio, in quo nulli interfuerunt Apostolici Legati, praesedit

supra Theophilum Alexandrinum, & Flavianum Antiochenum. Nectario successit Joannes Chrysostronus, quem Theophilus eidem insensu adversarius eo nomine iudicio postulavit in Conciliabulo ad Quercum, quod Asianos plerisque Episcopos simoniae accusatos, interque illos Asianum Metropolitanum sedibus dejecisset, alioque in eorum locum intrusisset atque ordinasset, cum tamen Asiana provincia Constantinopolitana non subesset Ecclesia. Post Chrysostronum Anticus Regiae urbis Episcopus, ut perhibet Socrates lib. 7. cap. 28. legem a Theodosio juniore impetravit, ne quisquam Episcopus designaretur absque sententia & auctoritate Episcopi Constantinopolitani. Subsequentibus temporibus Flavianus ejusdem civitatis Episcopus accusationem sibi delatam suscepit a clericis Edessanae Ecclesiae adversus Ibam ejus Episcopum intentatam, quam prius prosequi apud Memnonem cogitaverant Antiochenum Episcopum, ad quem ea jurisdictione pertinebat, qua in univerfum Orientem, cujus erat Edessa, protendebatur. Veruntamen existimantes id iudicium feliciter & potentiore auctoritate dirimendum esse, si ad Regia civitatis Episcopum deferretur, rei cognitionem ad tribunal Episcopi Constantinopolitani deferunt, mandante Imperatore, & Flaviano suscipiente, qui tres Metropolitanos Antiocheno subditos ad ferendum in causa ista iudicium delegavit, Tyrium, Berytensem, & Hymeniensem Episcopos, per quos apud Berytum Phoeniciae habita Synodo secundum Ibam iudicatum fuit, ipseque post strenuam sui defensionem remissus est absolutus. Acta huius Concilii referuntur actione 10. Synodi Chalcedonensis. Atticus quidem Sylvano Philippopoleos Thraciae Episcopatum contulerat: cumque triennio post, Clerus Ecclesiae Troadis, quae in Phrygia est, viduata, novum ab Attico suffici successorem, missis Constantinopolim Legatis, postularet, idem eundem Sylvanum priori sede translatum illius dedit Antistitem. Veruntamen praeterquam quod vicina Constantinopolis Diocesis Thracia, Pontus, & Asia, Archiepiscopo Constantinopolis sive ipso usu, sive concessione Imperatorum propemodum attribuebantur, non erant illa Provinciae Alexandrino, aut Antiocheno Praesulibus subditae; Unde minor difficultas in illis invadendis occurrebat. Tres illa vicina Hierarchia Byzantina Archiepiscopo in Synodo Chalcedonensi addita, eundem, ut observat Theodoritus lib. 5. cap. 28. octo & viginti provinciis locuplebant; Thracica enim Diocesis sex Metropoles, Asiana vero undecim, Pontica pariter Diocesis alias undecim complectebantur.

27. De praeseptione nulla erat inter Constantinopolis Episcopum cum Antiocheno aut Alexandrino dissentio, Imperatoribus jura honorifica Episcopis Regiae urbis attribuentibus & promoventibus. Constat enim, Nectarium praesedit Constantinopolitano Concilio sub Damaso Papa, & Theodosio seniore Principe, celebrato; quamvis adessent Timotheus Alexandrinus, & Flavianus Antiochenus. In altero quoque ibidem convocato Concilio idem Nectarius super Theophilum pariter Alexandrinum consedit, biennio post praefatum generale. In Chalcedonensi praesederunt quidem Legati Pontificii tres, Paschasius & Lucentius, Episcopi, & Bonifacius Praesbyter; Deinde Anatolius Constantinopolis Antistes, post hunc Dioscorus Alexandrinus, deinde Maximus Antiochenus, Legatis Apostolicis nihil pro duobus istis maffitantibus.

28. Insigne quoque privilegium, nec alteri quam summo Pontifici attributum retulit ex canonibus Chalcedonensibus IX. & XVII. Constantinopoleos Episcopus: quibus indulgetur libertas provocandi a Metropolitanorum iudiciis, prout libuerit, sive ad Exarcham seu Patriarcham, sive immediate ac per saltum proflindendi ad Regiae urbis Antistitem; qua certe sanctione omnis ferme Patriarcharum ac Primatum dignitas evertitur, & ad Byzantinum transfunditur Episcopum. Tam immane privilegium iudicis praeventiois vel non coaluit, vel brevi obsolevit. Ipsaque Justinianus Novella 123. cap. 22. & Novella 137. cap. 5. omnem adeo appellationum praeventiois abscidit, ut inviolate servari hunc in iudicis ordinem jubeat, ut primo ad Episcopum omnis causae referatur, inde ad Metropolitanum, & ex hoc ad Dioeceseos Patriarcham provocetur.

CONCILIIUM ARELATENSE II.

Anni circiter 452.

Quo anno aut sub quo Praesule convenerit haec Synodus, incertum est. Per hanc diversi Canones Conciliorum Arelatenis primi, & Niceni, & Vasonensis, & Arausiaci primi instaurantur: quare convincitur